

KONZERVÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

NYME Központi Könyvtár és Levéltár Műemléki állomány
2010

Az állomány felmérése

Az állomány előzetes felmérése a pályázat megírásakor megtörtént. Ifj. Sarkady Sándor igazgató úrral és Tompáné Zsófiával közösen becsültük meg a kötetszámot, állapítottuk meg a polcfolyóméretet. Ezt kb. 7000 (*8440 db a valós*) kötetben és 300 pfm-ben határoztuk meg.

A konzerválási terv

- állomány újbóli felmérése
- szükséges kellékek beszerzése
- metszések portalanítása a polcokon
- kötetek polconkénti átszállítása a munkaasztalokhoz
- polcok tisztítása, mosása
- könyvek száraztisztítása porszívóval
- ahol szükséges ott száraztisztítás Wishab radírszivaccsal valamint Tikky radírral
- könyvek nedvestisztítása likkerrel
- száradás, szellőztetés
- bőrkötések pasztázása
- kötetek visszahordása a polcokra
- fényképes dokumentálás
- írással dokumentáció készítése

A konzerválási munka

A munkát 2010. 02. 19-én kezdtem meg. A szükséges kellékekkel és szerszámokkal kitelepültem a Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtárába a 2. emeleti raktárszintre, ahol a műemléki állomány is található. A könyvtár munkatársai az északnyugati oldalon biztosítottak számomra 3 asztalt ahol a konzerválást elvégezhettem.

Elsődlegesen még az állomány mozgatása előtt szükség volt a könyvek tetejének porszívózására.

Ezek után a konzerválási munkát két ütemben végeztem el, 2010. február 19. és 2010. július 1. között.

Az állományt sorokra osztottam (1-6) majd oszlopokra (1-5) majd polcokra (1-7), így kaptam egy háromjegyű számot amivel az egy polcon található könyveket már jól fel tudtam címkézni (451=4. sor, 5. oszlop, 1 polc). A kötetek szoros számozással követik egymást, csak a kiemelt állomány hiányzik közülük, de minden kötetnek jól beazonosítható helye van. Ezen kívül az alsó polcon fekvő tárolt, nagyméretű kötetek helyét I-XIII-ig római számmal jelöltem.

Így alakult ki a beosztás:

111	121	131	141	151
112	122	132	142	152
113	123	133	143	153
114	124	134	144	154
115	125	135	145	155
116	126	136	146	156
I	II	III	IV	V
211	221	231	241	251
212	222	232	242	252
213	223	233	243	253
214	224	234	244	254
215	225	235	245	255
216	226	236	246	256
217	227	237	247	257
311	321	331	341	
312	322	332	342	
313	323	333	343	
314	324	334	344	
315	325	335	345	
316	326	336	346	
317	327	337	347	
VI	VII	VIII	IX	
411	421	431	441	
412	422	432	442	
413	423	433	443	
414	424	434	444	
415	425	435	445	
416	426	436	446	
417	427	437	447	
511	521	531	541	551
512	522	532	542	552
513	523	533	543	553
514	524	534	544	554
515	525	535	545	555
516	526	536	546	556
517	527	537	547	557
	X	XI	XII	XIII
611	621	631	641	651
612	622	632	642	652
613	623	633	643	653
614	624	634	644	654
615	625	635	645	655

11	25	31	44	51	65
12	42	32	43	52	69
13	23			53	63
14	22	33	42	54	29
15	12	34	14	55	19

A munkát a 111 polccal kezdtem és a 655 polccal fejeztem be, közben elkészült római számmal jelölt polcokon tárolt könyvek és albumok konzerválása is.

A köteteket kötéstípus szerint osztottam fel:

- Kötés nélkül (k0)
- egészbőr (bőr)
- félbőr (fb)
- egészvászon (vászon)
- félvászon (fv)
- egéscpapír (papír)

Kötés nélkül:

- nagyon sérült, hiányzó kötésű könyvek
- kiadói papírkötésben lévő könyvek

Egészbőr:

- a gerincet és a táblákat teljes egészében bőr borítja

Félbőr:

- a gerincet és esetleg a 4 sarkot bőr, a táblákat vászon vagy papír borítja

Egészvászon:

- gerincet és a táblákat teljes egészében vászon borítja

Félvászon:

- a gerincet és esetleg a 4 sarkot vászon, a táblákat papír borítja

Egészcpapír:

- a gerincet és a táblákat teljes egészében papír borítja (ezek jó része a jellegzetes „selmeci”, barna márványos kötés)

A munkanaplóban a polc számához felvettem a rajta lévő kötetek számát és a kötés szerinti felosztást, valamint, hogy mennyi kötetet kellett javítani. Nem vettem fel a dobozok számát, azt a visszosztás után állapítottam meg, hogy hová, melyik könyvnek kell védőtokot készíteni.

Szállítás

A polcoktól a munkaasztalokig az NYME Levéltára által kölcsönadott kiskocsin húztam át általában két polcfolyóméternyi könyvet.

Száraztisztítás

Rowenta porszívóval, körkefe fejjel végeztem az elsődleges száraztisztítási műveleteket. A könyvek gerincét, tábláit, metszéseit, valamint a beütéseket és az előzők hajtásvonalát porszívóztam le.

A papírkötéseknél a különösen makacs szennyeződések, vagy ahol porszívózni nem lehetett az állapot miatt, Wishab radírszivaccsal és Tikky radírral töröltem le.

Nedvestisztítás

A könyvek gerincét, tábláit, a táblák élét, a beütéseket likker bőrtisztító oldattal és alkohollal töröltem át, melyeket enyhén nedves vattával vittem fel. Alkoholt nem használtam a bőr és félbőr kötéseknel, szárító hatása miatt.

Szárítás/szellőztetés

A nedvestisztítás után a könyvek legyezésre nyitva egy éjszakát álltak a munkaasztalokon, ahol átszellőztek illetve a táblák megszáradhattak, hogy ne ragadjanak össze a polcra való visszahelyezéskor.

Pasztázás

A bőr és félbőr kötésű könyveket egy bőrpuhító, konzerváló pasztával kentem át, mely rugalmassá tette a száraz, töredező kötésekkel.

Védőtokok

A széthulló félben lévő, kötés nélküli könyvekhez barna illetve csont színű kartondobozt vagy mappát készítettem, a nagyon sérült köteteket fehérbe csomagoltam, mely megóvjaa a lapokat az elkallódástól, illetve jól látszik az állományban, hogy javításra szorulnak.

Az alsó polcra helyezett, római számmal jelölt, erős szennyeződésnek kitett, nagyméretű albumok pedig nátronpapír porvédő „kabátot” kaptak.

Összegzés

833 db kötés nélküli, 9 db egész bőr, 313 db félbőr, 1738 db egészvászon, 4839 db félvászon, 708 db egészpapír és 2 db félpergamén kötésű dokumentum konzerválása történt meg. 540 kötetben történt valamilyen kisebb javítás és 77 db porvédő dobozt készítettem.

Összesen 8440 db dokumentum konzerválása történt meg.

A nyomtatott dokumentáció mellé CD-n csatolom a teljes fotódokumentációt.

Petró Dávid
könyv- és papírrestaurátor

Sopron, 2010. szeptember 1.

Felhasznált anyagok

Tisztításhoz:

Porszívó
Ecset
Tikky radír
Wishab radírszivacs
Likker tisztító folyadék
98 %-os Alkohol

Ragasztáshoz

Enyves szalag
Búzakeményítő
Planatol BB superior

Egyéb anyagok:

Paszta
Viaszpapír
Csipeszek
Vatta

Receptek

Likker

400 gr víz
40 gr zsíralkohol-szulfát
10 gr lanolin
30 gr pataolaj
Mokkáskanálnyi nipagin (alkoholban oldva)

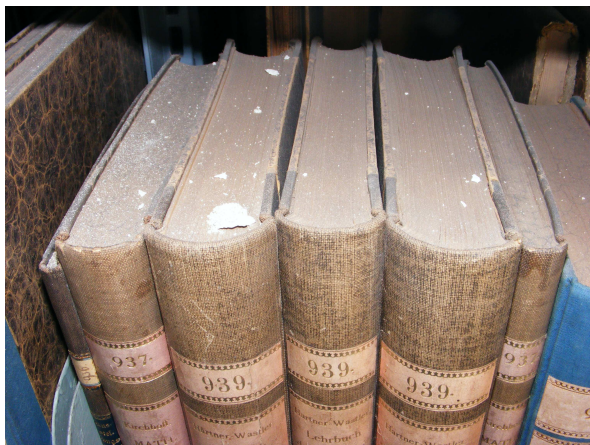
Paszta

100 gr pataolaj
32 gr méhviasz
6 gr timol (alkoholban oldva)
1 gr paraoxi-difenil-amin

Az Országos Széchényi Könyvtár Restauráló műhelyének receptjei.

KÉPEK

A konzerválás előtti állapot

Munka közben (első porszívózás, polcok tisztítása, könyvek tisztítása, sarokjavítás, konzerválás)

Javítások - előtte-utána képek (sarkok, gerinc, szennyeződések)

Konzerválás után (1., 2., 3., 4., 5., 6. sor)

Porvédő borítók, tokok, dobok

